

Azərbaycan-Özbəkistan: böyük keçmişdən böyük gələcəyə

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu ilin iyun ayında Özbəkistana dövlət səfəri mühüm tarixi əhəmiyyəti ilə yadda qaldı. Səfər çərçivəsində imzalanmış mühüm sənədlər, təməli qoyulan yeni əməkdaşlıqlar münasibətlərin hərtərəfli inkişafı üçün böyük perspektivlər yaratdı. Azərbaycan və Özbəkistan arasında bir çox istiqamətləri əhatə edən 20-yə yaxın sənəd imzalanıb, əlaqələrin inkişafı mənzərəsini irəliləyən müəyyən edən birgə bəyannamə qəbul olunub. Daşkənd şəhərində imzalanmış sənədlərin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının qanunları qüvvəyə minib.

Ortaq köklər

Azərbaycan və Özbəkistan arasındakı əlaqələr xalqlarımızın doğmalığına, ortaq tarixi köklərə söykənir. Müstəqillik əldə etdikdən sonra iki respublika arasındakı münasibətlər daha da inkişaf etdirilmişdir. Bu münasibətlərin indiki səviyyəyə yüksəlməsində Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Özbəkistanın sabiq prezidenti İslam Kərimovun xidmətləri müstəsna dərəcəyə malikdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev səfər zamanı hər iki liderin tarixi xidmətlərini yüksək qədirbilənlik hissi ilə yada salmışdı: "Həm sovet dövründə xalqlarımız arasındakı münasibətlər çox yaxın idi, qardaşlıq zəminində qurulmuşdu. Həm də xüsusilə müstəqillik dövründə Heydər Əliyev və İslam Kərimov - iki ölkənin liderləri ikitərəfli münasibətlərin bax, bugünkü səviyyəyə gəlib çatmasında çox mühüm rol oynamışlar. Yəni bizim dostluğumuzun böyük tarixi və tarixi kökləri vardır. Ancaq müstəqil ölkələr kimi Özbəkistan və Azərbaycan son illər bu əməkdaşlığı yüksək səviyyəyə qaldırmışlar".

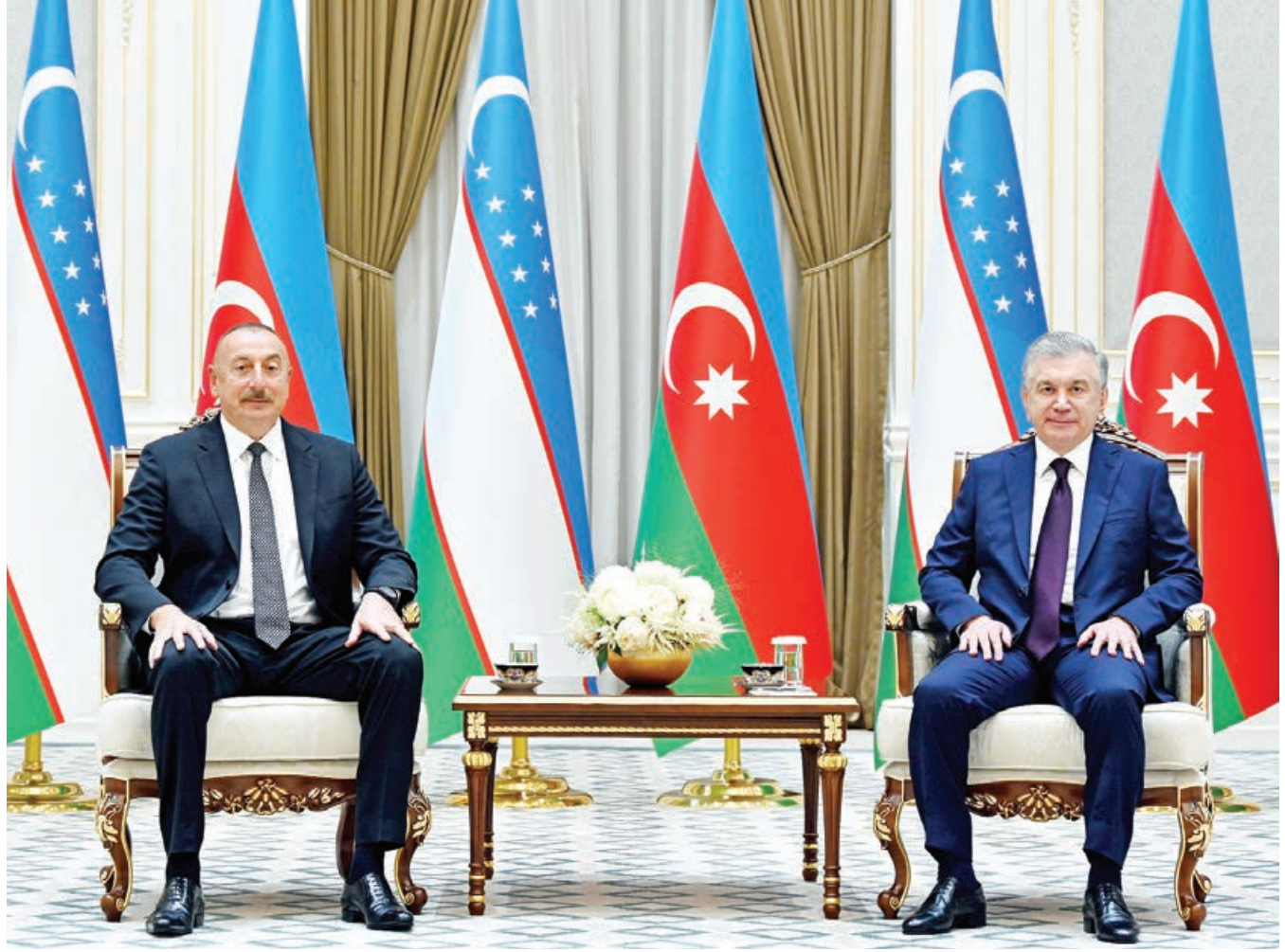
Ulu Öndər Heydər Əliyevin Özbəkistana doğma münasibəti bu qardaş türkdilli ölkədə hər zaman ehtiramla qiymətləndirilib. Bir zamanlar keçmiş ittifaq rəhbərliyində bütün türk dünyasını təmsil edən, türkdilli xalqların qüruruna çevrilən və onların maraqlarını qorumağa çalışan Heydər Əliyev şəxsiyyətinə böyük rəğbət olub. 2010-cu ildə Daşkənddə Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin nəzdində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Özbəkistanın o zamankı Baş naziri - hazırkı dövlət başçısı Şavkat Mirziyoyev iştirakı və xeyir-duaları ilə Heydər Əliyev adına Mədəniyyət Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması və bu mərkəzin məhz Ulu Öndərin adını daşıyan küçədə yerləşməsi buna nümunədir. Mərkəzdə Heydər Əliyev muzeyi, Azərbaycanın dövlətçilik tarixi muzeyi, Azərbaycanın və Özbəkistanın müştərək tarixi muzeyi də təşkil olunub.

Qardaş ölkəyə səfəri zamanı Azərbaycan Prezidenti Daşkənddə azərbaycanlıların kompakt yaşadıqları ərazidə Heydər Əliyevin xatirəsinə yaradılmış meydanın açılışında iştirak etmişdi. Belə bir meydanın, parkın yaradılmasını, dahi şəxsiyyətin xatirəsinə memorial kompleksin ucaldılmasını həm Ulu Öndərə hörmət, həm də xalqlarımız arasında qardaşlığın və dostluğun təzahürü kimi qiymətləndirmişdi.

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev isə maraqlı bir fakt kimi Azərbaycan Prezidentinin Özbəkistana dövlət səfərinin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bu ölkəyə birinci rəsmi səfərindən düz 25 il sonra keçirildiyini xatırladı: "Heydər Əliyevin adını daşıyan yenilənmiş küçə və orada qoyulmuş abidə öz xalqının həqiqi liderinə və Özbəkistanın yaxın dostu olmuş dahi insanın xatirəsinə bizim ehtiramımızın əlamətidir".

Münasibətlərin inkişafında yeni səhifə

Azərbaycan Prezidentinin dövlət səfəri zamanı müzakirə olunan mövzuların mahiyyəti, forması, məzmunu, əldə olunan nəticələr və qəbul olunmuş qərarlar Azərbaycanla Özbəkistan arasındakı münasibətlərin inkişafında yeni bir mərhələnin başladığını göstərir. Eyni zamanda hər iki ölkənin bir-biri ilə münasibətlərə nə qədər böyük əhəmiyyət verməsinə dəlalət edir. İki ölkə arasında imzalanmış Strateji tə-

rəfdaşlığın və qarşılıqlı fəaliyyətin genişləndirilməsi haqqında Bəyannamə də bunun daha bir təsdiqidir.

Sənədin məzmununu təhlil etdikdə bəyannamənin qlobal xarakter daşdığını görürük. Bu sənəd ikitərəfli münasibətləri keyfiyyətcə yeni səviyyəyə çatdırır. Mahiyyət etibarilə gələcək fəaliyyətin yol xəritəsi rolunu üzərinə götürür. İki ölkənin xarici siyasət prioritetlərinin öz əksini tapdığı sənəddə dövlətlərin ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyinin, suverenliyinin qarşılıqlı dəstəklənməsi ifadə olunur, eləcə də həyat fəaliyyətinin müxtəlif istiqamətləri üzrə konkret məsələlər və hədəflər müəyyənləşdirilir.

Sülh və inkişafa xidmət edən əməkdaşlıq

Azərbaycanla Özbəkistanın qarşılıqlı əlaqələrin inkişafına bu qədər böyük önəm verməsi tarixi doğmaldıqdan, xalqlarımız və ölkələrimiz arasındakı mənəvi bağlardan, sosial-iqtisadi maraqlardan əlavə, həmçinin qlobal reallıqlardan irəli gəlir. Bu gün Xəzər, Mərkəzi Asiya, Cənubi Qafqaz regionlarının sülhə və sabitliyə çox böyük ehtiyacı var. Ümumiyyətlə, müasir dünyamız qarşılıqlı faydalar üçün belə əməkdaşlıqları diktdir. Xalqların xoşbəxtliyi üçün sülhdən, sabitlikdən, birgə fəaliyyətdən, açıq sərhədlərdən, ölkələrin bir-birinə xoş, səmimi münasibətindən, davamlı inkişaf üçün yaradılan əlverişli mühitdən başqa alternativinin olmadığını nümayiş etdirir. Bu gün Azərbaycanla Özbəkistan arasında güclənən əlaqələr də ümumən regionda sülhün, qarşılıqlı maraqların qorunmasına, sosial-iqtisadi inkişafa, son nəticədə isə insanların rifahına xidmət edir. Azərbaycan və Özbəkistan liderlərinin ortaya qoyduqları siyasi iradə, eləcə də münasibətlərin genişləndirilməsi, möhkəmləndirilməsi, qarşılıqlı dəstək üçün mövcud olan iqtisadi zəmin buna şərait yaradır.

Haqq işimizə dəstək

Özbəkistan Azərbaycanın Cənubi Qafqazda sülh, ədalət, əməkdaşlıq uğrunda həyata keçirdiyi siyasəti, atdığı addımları hər zaman dəstəkləyib. Prezident Şavkat Mirziyoyev rəsmi Daşkəndin Vətən müharibəsinin nəticələri və Azərbaycanın tarixi qələbəsi ilə regionda yaratdığı yeni reallıqlar barədə ölkəsinin mövqeyini bir daha ifadə etdi: "Mənim qardaşım, hörmətli İlham Heydər oğlu dahi atası Heydər Əliyevin işini davam etdirdi və Azərbaycan xalqının özəli torpaqlarını geri qaytarmaqla tarixi ədaləti bərpa etdi. Bu gün Sizin rəhbərliyinizlə böyük quruculuq işləri aparılır. Bu torpaqlar bizim gözlərimiz qarşısında yenidən çiçəklənən diyara çevrilir".

Azərbaycan Prezidenti isə xatırladı ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi vəsiyyəti "Mənim edə bilmədiklərim mənim davamçılarımla edəcəklər" olub: "Biz, onun davamçıları fəxr edirik ki, onun bütün vəsiyyətlərini həyata keçirmişik və ilk növbədə, tarixi əda-

ləti bərpa etmişik, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmişik".

Prezident İlham Əliyev ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası işində Özbəkistanın daim Azərbaycanı dəstəklədiyini xatırladı və bildirdi ki, Azərbaycan xalqı ən ağır dövrdə özbək xalqının qardaşlıq dəstəyini hiss edirdi: "Bu, bizim üçün çox qiymətli, bunlar bizim münasibətlərimizin tarixində unudulmaz hadisələrdir".

Füzuli şəhərində Özbəkistan hökuməti tərəfindən hədiyyə olaraq orta məktəb binasının inşa olunması qərarı da qardaş ölkənin Azərbaycanın bu gün azad yurdlarımızda həyata keçirdiyi bərpa-quruculuq tədbirlərinə dəyərli töhfəsidir. Qeyd edək ki, məktəb tikintisi ilə bağlı işlər artıq başlanıb. Növbəti tədris ilinə qədər məktəbin istifadəyə verilməsi planlaşdırılır. Dövlət rəhbərimiz Azərbaycanın bunu çox yüksək qiymətləndirdiyini diqqətə çatdırdı: "Qardaşlıq münasibəti bizim üçün çox qiymətli. Ona görə ki, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatandan dərhal sonra Şavkat Miromonoviçlə görüşəndə o, belə bir təşəbbüs irəli sürdü və bu təklif minnətdarlıqla qəbul edildi. Bu məktəb praktiki baxımdan həm də bizim qardaşlığımızın rəmzi olacaq..." Bu qardaşlıq rəmzinin təhsili, maarifi əks etdirməsi, bu sahəyə aid olması iş xüsusi bir dəyər qatır.

Hərbi əməkdaşlıq gücləndiriləcək

İki qardaş ölkənin rəhbərlərinin imza atdıqları siyasi bəyannamə Azərbaycan və Özbəkistanın müxtəlif müstəvilərdə bir-birinə güclü dəstək verməsinə, həm mövcud beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, həm də ölkələrimizin və xalqlarımızın təhlükəsizliyi ilə bağlı bütün digər məsələlərdə daim bir-birinin yanında olmasına imkan yaradacaq.

Bu da hər iki ölkə üçün vacib məsələdir. Hazırda həm Azərbaycan, həm də Özbəkistan müstəqil xarici siyasət kursu yürüdən, öz resurslarına güvənən, sosial-iqtisadi inkişafda böyük uğurlar qazanmış qüdrətli müstəqil dövlətlərdir. Ortaq tarixi köklərə, müasir inkişaf təcrübəsinə, gələcəyə oxşar baxışlara, ümumilikdə isə, regionun, daha geniş götürsək, dünyanın sabahına oxşar baxışlara malik iki ölkənin bir-birinə dəstək olması çox mühümdür. Bu baxımdan bəyannamədə öz əksini tapmış məsələlər, o cümlədən hərbi və hərbi-texniki sahələrdə nəzərdə tutulan əməkdaşlıq xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan Prezidenti görüş zamanı qeyd etdi ki, dünyadakı vəziyyəti nəzərə almaqla ölkələr müdafiə qabiliyyətini möhkəmlətməyə çalışmalıdırlar. Bu sahə hər bir ölkə üçün, xüsusən bizim ölkələr üçün prioritet əhəmiyyət daşıyır. Bizim yerləşdiyimiz regionlar təhlükəsizliyin və müdafiə qabiliyyətinin möhkəmlənməsi məsələlərinə gündəlik diqqət tələb edir. Ölkələrimiz və xalqlarımız müəyyən kənar təhdidlərlə üzləşməli olurlar. Ona görə də hərbi-texniki əməkdaşlıq, habelə hərbi təhsil sahəsində əlaqələr istiqamətində əlavə addımlar atılacaq.

Bu sahədə təcrübə mübadiləsi və praktiki qarşılıqlı fəaliyyət həmişəkindən daha vacib olacaq. "Azərbaycan və Özbəkistan təcrübə mübadiləsi, hərbi-texniki sahədə, müdafiə istiqamətli təhsil sahəsində əməkdaşlıq üzrə fəal əlaqə saxlamaqla təhlükəsizliklərini qarşılıqlı şəkildə möhkəmləndirəcək, addımlarını planlaşdıracaqlar", - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

Ticari-iqtisadi tərəqqiyə böyük ümidlər var

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev bəyan etdi ki, onlar Azərbaycanın müasir nəqliyyat şəbəkəsindən, o cümlədən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolundan istifadə edərək, yük daşımalarını bundan sonra da artırmaq niyyətindədirlər. Bu, xüsusən ərzaq və sənaye mallarının tranziti məsələlərinə aiddir. Əmtəə dövriyyəsinin artırılması, investisiya layihələri, nəqliyyat-logistika istiqamətləri, kənd təsərrüfatında əməkdaşlığın dərinləşməsi ilə bağlı əldə edilmiş razılaşmalar da ölkələrimiz və xalqlarımız arasında daha sıx əməkdaşlıqların qurulması, müştərək faydalar üçün gözəl imkanlar yaradacaq.

Sənaye sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, birgə layihələrin reallaşdırılması perspektivi çox böyükdür. Azərbaycan Prezidenti də qarşılıqlı iqtisadi fəaliyyətin gücləndirilməsi, bu müstəvidə əlaqələrin intensivləşdirilməsini vacib saydı. Hər bir istiqamət - iqtisadi qarşılıqlı fəaliyyət, əmtəə dövriyyəsinin artırılması, nəqliyyat-logistika sferası, energetika üzrə yaxşı nəticələrin əldə ediləcəyini vurğuladı və bildirdi ki, bu yolla ticari-iqtisadi sahədə ciddi tərəqqiyə nail ola bilirik.

Kənd təsərrüfatı və texnoparkların inkişafı xüsusilə böyük perspektivə malikdir. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda ipəkçiliyin inkişafı ilə bağlı məsələlərin operativ həllində Özbəkistanın yaxından iştirak etdiyini xatırladı. Dost ölkənin təcrübəsi və dəstəyinin respublikamızda ipəkçilik sahəsini inkişaf yoluna çıxarmaq üçün addımlar atmağa imkan verdiyini bildirdi.

Həm Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, həm Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin qarşıya qoyulmuş vəzifələrin, verilmiş tapşırıqların icrasını nəzarətdə saxlayacaqları barədə açıqlamaları əlaqələrin inkişafına verilən önəmli göstərməklə bərabər, qarşılıqlı iqtisadi fəaliyyət, ticarət, əmtəə dövriyyəsinin artırılması, nəqliyyat-logistika sferası, energetika, hərbi, qarşılıqlı beynəlxalq fəaliyyət və digər sahələr üzrə böyük nailiyyətlərin əldə olunacağına ciddi əsas yaradır.

Bu günlərdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin imzaladığı iki ölkə hökumətləri arasında sənaye mülkiyyətinin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq, beynəlxalq avtomobil əlaqələri, hərbi-texniki əməkdaşlıq, bitki kəndçiliyi və mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sənədlərin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının qanunları qüvvəyə minib.

*İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*